LJUBLJANSKI ČASNIK.

№ 60. **V petik 25. Kozoperska** **1850.**

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petik. Predplačuje se za celo leto pri založniku *Jožefu Blasniku* 6 gold., za pol leta 3 gold., za četert leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajta še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znese 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četert leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, in ako se na pismo zapiše, de so naročivni denarji (Pränumerationsgelder) v njem, ni treba nić poštnine plačati.

Vradne naznanila.

19. oktobra 1850 bo v c. k. dvorni in deržavni tiskarnici na Dunaju CXXXVIII. del občniga deržavniga zakonika in vladniga lista, in sicer za zdaj v v edino-nemškem, in poljsko- in rusinsko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 386. Cesarski patent od 29. septembra 1850, s kterim se deželna vstava z dotičnim volitnim redam za deželni zbor za kraljestva Galicio in Lodomerio z vojvodstvama Aušvic in Zator in za veliko vojvodstvo Krakovsko razglasi in naznani.

Tudi 19. oktobra 1850 bo ravno tukej CXXXIX. del občniga deržavniga zakonika in vladniga lista, vendar za zdaj v edino-nemškem in v rusinsko- in romansko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 387. Cesarski patent od 29. septembra 1850, s kterim se deželna vstava z dotičnim volitnim redam za deželni zbor za vojvodstvo Bukovina razpiše in razglasi.

S tem delam se bo tudi pet in petdeseti dokladni del izdal in razposlal. Zapopade najponižniše prednašanje ministerskiga svetovavstva od 4. septembra 1850 k predstoječima v CXXXVIII. in CXXXIX. delu občniga deržavniga zakonika pod št. 386 in 387 naznanjenima cesarskima patentama od 29. septembra 1850.

Tudi 19. oktobra 1850 bo ravno tukaj XXX. del občniga deržavniga zakonika in vladniga lista, ki je 26. marca 1850 v edino-nemškem in talijansko-nemškem dvojnem izdanju na svitlo prišel, v vsih osmih dvojnih izdanjih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 83. Ukaz ministra pravosodja od 7. marca 1850, s kterim se po najvišjem sklepu od 29. decembra 1849 poterjeni predpis glede pravomočnosti čez večino, pod poprejšno talijansko vlado po postavi od 21. septembra 1808 vstanovljeno, za lombardo-beneško kraljestvo razglasi.

Poslednjič se bo ravno tukaj 19. oktobra C. del občniga deržavniga zakonika in vladniga lista, ki je 1. augusta v edino-nemškem izdanju na svitlo prišel, v vsih devetih dvojnih izdanjih izdal in razposlal.

Zapopade pod

Št. 304. Ukaz ministra pravosodja od 20. julija 1850, s kterim se z porazumljenjem ministra denarstva pri novovstanovljenih deželnih sodništvih postavljeni ječni čuvaji v razred deželnih vradnikov v dvanajsti vžitninski red uverstè.

Št. 305. Razpis ministra denarstva od 20. julija 1850, s kterim se prihodnja oprava finančnih stražnikov odloči.

Št. 306. Razpis ministra pravosodja od 26. julija 1850 glede naznanil od gosposk in deržavnih nadomestništev čez tujce, ki so se iz c. k. deržav izgnali.

Št. 307. Razglas ministra pravosodja od 26. julija 1850, s kterim se po najvišjem sklepu od 20. julija 1850, prestopki v južnih Tirolah naznanjeniga kazenskiga patenta med pregreške vredè.

Št. 308. Razpis ministra notrajnih zadev od 29. julija 1850, s kterim se odloči, de so za vničenje obligacij, ktere so deželne shraniša izdale, tiste deželne sodništva poklicane, v kterih vradnem krogu se te shraniša znajdejo.

Dunaj 18. oktobra 1850.

Od c. k. vredništva občniga deržavniga zakonika in vladniga lista.

---

22. oktobra bo v c. k. dvorni in deržavni tiskarnici na Dunaju CXXXIV. del občniga deržavniga zakonika in vladniga lista in sicer v talijansko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 380. Raspis ministra uka in bogočastja od 4. oktobra 1850, s kterim se po najvišjem sklepu od 29. septembra 1850 poterjeni začasni predpis čez pravno akademijo na Ogerskem razglasi.

Št. 381. Razpis ministra uka in bogočastja tudi od 4. oktobra 1850, s kterim se po najvišjem sklepu od 29. septembra poterjeni začasni predpis čez pravno akademijo v Zagrebu razglasi.

Dunaj 21. oktobra 1850.

Od c. k. vredništva občniga deržavniga zakonika in vladniga lista.

Če ravno se dan današnji od tatvin, goljufij, nezvestobe in nepoštenosti veliko sliši, ktere pregrehe zdaj po mestih in na kmetih sodnim gosposkam mnogo opraviti dajo, se vendar sem in tje še zvesti in pošteni ljudje najdejo, ki zaslužijo ljudstvu na izgled in posnemanje postavljeni biti.

Taka zvesta, poštena in posnemanja vredna oseba je tudi Mica Pregelj, omožena z Matijam Pregelj pod h. št. 50 v ipavskim tergu, z blagam le pičlo obdarjena, in mati šest nepreskerbljenih otrok.

Ona je pretečnni teden po odhodu nekiga, v njeno hišo vkrartiraniga vojaka 11. lovskiga bataljona v njegovi postelji 2 tolarja 15 dvajsetic in 6 grošev v mošnji našla.

Ona bi bila ta denar lahko skrila in zatajila, ker je nobeden ga najti vidil ni, pa vender tega storiti ni botla, ampak je ves najdeni denar k okrajnimu poglavarstvu nesla, in prosila, de naj se za bataljonam pošlje, in zgubitelju nazaj odrajta. Tudi se je ona plačila za najdenje odpovedala.

To lepo, pošteno in brezsebično ravnanje Mice Pregelj se s tem občno na znanje da.

Ipava 16. Kozoperska 1850.

Politiške naznanila.

Neslovanski narodi na Ruskem.

Če bolj se notrajna moč na Ruskem razvija, toliko veči paznost se mora na tiste narode oberniti, ki so tujiga življa v dušnem izobraževanju velike slovanske deržave. Naj veči razlika, po kteri se morajo te neslovanske ljudstva meriti, de se tisti, kterim je osoda odločila v velikem slovanskem narodu se utopiti, razločijo od unih, ki zamorejo po vgodnih razmerah svojo narodnost ohraniti pri vsih njej protivnih napravah deržave. K tem poslednjim se štejejo Nemci in Švedi v Finnlandu, kakor tudi Finni, ako se kmalo tesno zavežejo eden drugimu v pomoč, razun teh tudi turško-tatarski rodovi na Kavkazu v Grusii in v deželah na kaspiškem morju. Vsi drugi rodovi bodo po preteku nekterih let nezmožni za samostojno dušno in materialno razvitje. Važno je zavolj tega natanjko statistiko teh rodov poznati. Znano je, de je Köppen v teh zadevah mnogo zvedil in naznanil; vendar to še ni bilo zadosti in od mnogih strani so mu to in uno očitali. Ni davno, kar je prof. J. Gorlov v Petrogradu se v to bolj natanjko spustil in popisal. Gotovo je, de neslovanski rodovi, ktere on popiše, niso slabeje, kakor on govori, ker je ruska vlada čuvala nad njegovim delam. On našteje sledeče rodove:

1. Nemcov v krajih vzhodniga morja z nekoliko Švedi 98,749, Švedov v Finnlandu 129,520; oba roda skupej (228,269 glav) se zamoreta ohraniti, ako imata le nekoliko vgodne razmere. Nasproti pa se bodo nemški naselniki na Ruskem, kterih je naj manj 300.000 gotovo poslavenili.

2. Finnov 1,102,068; oni se zamoremo ohraniti, akoravno že zdaj 43,752 pravovernih Rusov med njimi živi; to pa ni misliti od njih sorodnih bratov, Čeremisov, kterih je 118,952, Čuvašev, njih je 423,394, Mordvinov na številu 388,111, Votjakov 161,859, Perejakov 12,995 in Vogulov, Lapov, Ostjakov in Samojedov, kterih je vsih skupej 1,200,000 glav. Tim rodovam se ne mora druga kakor ruska prihodnjost naznanovati.

3. Estov in Livov vsih skupej 565,456. Oni zamorejo le pri posebno vgodnih okoljšinah svojo narodnost obvarovati, kar pa še do zdaj clo nič ni misliti. Posebna okoljšina, de je ta rod pod jarmam svojih nemških gospodov in mest ves čut in vsake želje za samostojnost zgubil, ga je popolnama pripravniga storila, se v tujstvu vtopiti, in kakor se je v preteklih deset letih pokazalo, bo to tujstvo javolne nemško.

4. Turško-tatarskiga roda na Ruskem, h kterimu se šteje 49,953 Nogajev, 997,004 Tatarov, 222,489 Baškirov, 39,368 Meščerakov in razun teh mnoge trope v pastirskem stanov živečih Kirgisov, kterih je okrog 2½ miliona, gotovo dovolj obilo število, se evropejske omike vdeležiti, in akoravno so še na naj nižji stopnji, se vendar že zavolj njih obilniga števila ne bodo mogli potujčiti.

5. Letov v Kurlandu in Liflandu je 352,000 duš, ki bi zamogli le v zgori omenjeni zadevi narodnost ohraniti.

6. Mongolskih Burjatov in Kalmikov, pervih 50,000, poslednjih pa 112,000. Oni nimajo nikakoršne samostojnosti pričakovati kakor tudi ne

7. mali rodovi v severni Sibirii in

8. Kreoli, Alevti, Kurili in drugi rodovi v obkraju rusko-amerikanske družbe, kterih je kakih 64,000.

9. Prebivavci kavkazkih dežel, kolikor jih je do zdaj Rusam podverženih, je 679,497 duš, med njimi je čez 1000 Nemcov iz Würtenberga, 4508 judov, 2857 Gerkov, 147,303 Armencov, ti rodovi se že zdaj za Ruse derže in v desetih letih bodo tudi z dušo in telesam. Ker med temi rodovi vsa posebnost le v veri obstoji, zamorejo le tisti kako prihodnjost imeti, ki so Mohamedani, nezmešani z Rusi.

10. Od rodov na Kavkazu, ki še niso zmagani, se zamore le malo govoriti. Kakoršno je zdaj njihno stanje in bo pred kot ne še nekaj časa ostalo, ne stoje z Rusi v dušni omiki v nobeni dotiki. Gorlov njih našteje pol drugi miljon, in scer: Čirkesov 501,000, Abadzenov 109,700, Nogajev 16,000, Kabardinov 36,000, Čečencov 198,000, Kumikov 38,800, Lesgjev 530,383, Abhazov 45,090, Lanctov 25,000, Osetinzov 35,750.

11. Judov je, skoraj samo na Poljskem in v nekterih mejnih krajih (ker v drugih deželah ne smejo stanovati) 1,069,742 glav. Ni misliti, de bi oni svoj narodni značaj zgubili, ako bi se prav silili narodno opravo opustiti, njih dušna posebnost bi se ne premenila drugači, ako bi jim bilo dovoljeno se s kristjani ženiti in možiti. Tega pa cerkev gotovo nikdar ne bo dopustila.

Ako vse to preudarimo, vidimo, de bo na Ruskem skoraj $3^1/_4$ miljona neslavenskih rodov svojo narodnost gotovo zgubilo, tudi kaka dva miljona na izhodnem morju in Uralu bosta težko enaki osodi odšla. (Union.)

Avstrijansko cesarstvo.

Ljubljana. Gosp. deželni poglavar je — po vodilih županijske postave ljubljanskiga mesta — poklical pretekli pondeljk izvoljene odbornike skupej, jih je s prav serčnim nagovoram prijazno pozdravil, častni, imenitni in pa tudi težki stan perve svobodne županije lepo razložil in volitne protokole odboru v pretres izročil. Po odhodu deželniga g. poglavarja je začel odbor svoje perve opravke. Narpoprej si je odbral odbor po postavi svojiga začasniga predsednika, ki mora tisti biti, ki je nar starejši izmed odbornikov; gosp. **Pauer**, posestnik in usnjarski mojster, se je tedaj vsedel na stol predsednika; potem je bil g. **Ambrož** z večino glasov za pisavca izvoljen. Gosp. dr. **Kavčič** je nasvetoval, de naj odbor g. **Salomonu**, ki je bil dosihmal predsednik mestne gosposke, zahvalno pismo za njegovo hvale vredno obnašanje pošlje in ga naprosi, de naj še tako dolgo v ti službi ostane, dokler bo novi mestni župan izvoljen. Zbor je enoglasno poterdil g. Kavčičev predlog. Potem so se 3 komisije izvolile, ktere imajo pretresti in presoditi: ali ni zoper nobeniga izvoljenih 30 odbornikov kak postaven zaderžek, in ki bojo po preteku 8 dneh, ki so za pritožbo vsacimu volivcu odperti, 5. listopada svoje mnenja celimu odboru predložile, de bo ta poterdil vse volitve, ali kakošno overgel. Ko bo to vse storjeno, se bo vstanovljeni odbor snidil in izmed sebe župana volil. Iz tega se vidi, kako natanjko se pri mestnih volitvah županijskiga odborá ravna. (Novice.)

Ljubljana. Gospod misjonar Knobleher je te dni Ljubljano zapustil in se po železnicina Dunaj odpeljal. Iz Dunaja pojde čez Bavarsko, Tirolsko in Laško, tako de proti koncu mesca decembra v Rim pride. Okoli Velikenoči se bo spet v Afriko podal. „Zgodnja Dan.“ naznani besede, s kterim je slovo od Krajnskiga vzel. Tu jih podamo:

Ljubi rojaki! ne morem in ne smem iz drage domovine iti, preden Vam ne zapustim nekterih besedi v hvaležni spomin za prijaznost in miloserčnost, ki ste jo mi vsi, brez razločka stanu, starosti in spola, skazovali, ko sim zdaj Krajnsko obiskal.

Bog me je zmed Vas poklical, v srednji Afriki, ktero še zmiraj tamna skrivnost zagrinja, zveličavno vero in keršansko življenje vpeljati, grozno malikovanje in kupčijo s sužnji zatreti in pervi kamen za prihodnji blagor brezštevilnih rodov vložiti, kterih osoda je že marsikterikrat milovanje sveta obudila, kar je pa žalibog brez zaželjeniga sadu ostalo, ker so vse dozdanje početja pod zunajnimi opoverami obležale ali se zavoljo sebičnih namenov vničile. Veliko in težko je tedaj delo, ki mi ga je Gospod naložil; in iz darov, ki jih je naše pervo potovanje darovalo, sim lahko previdil, de navadne človeške moči našiga namena doseči ne morejo. Pa živo prepričanje, de po povelji tistiga delam, od kteriga samiga vsa moč pride, je mojo serčnost in zaupanje v Boga terdno ohranilo. Z njegovo pomočjo se je pervo stanovališe vstanovilo; pod njegovim varstvam se je velik del prihodnjiga polja v nar bolj daljnih krajih noviga poslanstva preiskal. — In ker sim ljubeznjive pomoči naših vernih bratov v Evropi perčakoval, sim se na to daljno pot podal; moram pa božjo previdnost sosebno hvaliti, de je bila domača krajnska dežela perva, v ktero sim po prihodu iz ptujiga sveta stopil. Občutljejev, ki so moje serce napolnovali, ko sim po pretečenih devetih letih domače polja zopet pozdravil in besede, ki sim se jih od svoje matere naučil, čez toliko časa zopet s svojimi ušesi zaslišal, še ne opomnim; povedati le hočem, de nikdar pozabil ne bom, ker sim vidil, de niso samo moji ljubi znanci in perjatli pertekli, sprejet me z razprostertimi rokami, temuč de so tudi vsi, ki me svojiga rojaka imenujejo, peršli, iz mojih lastnih ust sporočila noviga poslanstva zaslišat in mi prav prijazno zagotovit, kako serčno so se že mojiga daljniga popotovanja vdeleževali. — Bog je Vaše serca ganil; — v svetim skušanji ste se s podeljenimi milimi darovi razcvetijoče obhodnice vdeležili, in še mene k serčnimu napredovanju v začetim delu spodbudili.

Bog Vam to miloserčnost stokrat poverni! Jest pa zopet popotno palico v roke vzamem. Ako bo Bogu dopadlo, bo serčne može poklical, ki se bodo okoli mene zbrali, nevarnosti in težave z manoj delili, ter kraljestvo miru in zveličanja v daljnih zamorskih krajih razširjali, kjer je dozdaj le razpertija in poguba kraljevala. — Kmalo bodo spet globočine morja na me zevale, strašna pušava, žeja in vročina Afrikanskiga solnca se me bodo zopet lotile; pa prepričanje, de veliko ljubih vernih duš za srečno napredovanje mojiga poslanstva svoje serca v pobožni molitvi k nebesam povzdiguje, bo mojo serčnost in moje zaupanje v Boga tudi v prihodnje terdno ohranilo. Ko bom pa k svoji cerkvici unkraj pušave zopet domu peršel, in ko me bo malo kardelo mojih ljubih otrok kot svojiga očeta zopet pozdravilo, bomo skupej molili in Boga per njegovim altarji poprosili, de svoj blagoslov obilno na tiste razlije ki so se nam ljubeznjive in miloserčne skazali.

V Ljubljani 16. Kozoperska 1850.

Dr. Ignaci Knoblecher
V. N. S. A.

Austrijanska. „Ostdeutsche Post“ za gotovo naznani, de je četnik Babarczi od službe pri cesarju odvezan in sicer, de se je knez Schwarzenberg za to pognal.

* Kantonskim poglavarjem se je ukazalo, de morajo s svojimi podložnimi osebami k božji službi hoditi, kar še dozdajne postave zapovedo.

Serbska. Iz Vojvodine se piše v „Union“: Kolikorkrat so se Madžari za politiški dobiček bojevali, so vzeli v roko orožje kovarstva in obrekovavstva. Kolikorkrat je bilo na tem, kako politiško osodo razsoditi, so se Madjari zoper nas s tem orožjem veliko srečneje bojevali kakor z 50,000 vojaki in 60 do 80 topovi. Ako tirjate, de to dokažemo, tedaj poslušajte. Skoraj ravno takrat, ko je Windischgrätz v Pest prišel, so bili Madjari od serbskih vojakov pod vodjama Teodorovičem in Knićaninam pri Veršecu, Velkem Bečkeretu in Beli cerkvi razgnani in Banat so serbski vojaki posedli, in kmalo potem se je slišalo od ropov in silodelstev, de so Serbi in vojaki Knićanina čedam in okrog ležečim soseskam škodo delali. Pripovedovali so se reči, de je bilo človeka groza. Vojaško poveljstvo v Temišvaru je bilo zavolj tega primorano javni red obvarovati, vojake zoper te tolovajske trume pošiljati, in zasačili so zares nektere pri ropanju, ki so imeli serbsko narodno obleko. — Pri preiskovanju se je pa pokazalo, de nobeden njih ni serbskiga jezika razumel, vidilo se je, de so ljudje druziga naroda, ki so na serbsko ime in čast hudodelstva počenjali, in so bili, kakor se zdi, orodje zloželjne stranke. — Ko se je mesca oktobra 1849 posvetovalo v ministerskem svetovavstvu, serbsko vojvodino vstanoviti, so madjarski in nemško-madjarski časopisi upili, de se Serbi puntajo, de javni red podkopujejo, de ropajo in ubijajo potnike po cestah, de svojoglavno ravnajo, de serbski vradniki ljudi derejo, akoravno je bilo takrat le malo Serbov vradnikov, de Nemce preganjajo in Bog vé kake hude reči počenjajo, in s časam se je pokazalo, de je bilo vse to le hudo obrekovanje zvitih sovražnikov serbske narodnosti.

Zdaj se ministersko svetovavstvo posvetuje o vstanovljenju madjarskiga okrožja, in zdi se, kakor de bi hotli zoper nas vojsko s prederznim obrekovanjem zopet početi. „Reichsztg.“ naznani iz Temišvara, de je več Serbov dva Madjara v Baji napadlo in ju z noži zlo nevarno ranilo. Napadovavci niso menili Madjarama denarjev pobrati; ko so jih zasačili, kar se je naglo zgodilo, so v serbskem jeziku zavpili: „Popred ne mirujemo, de vse Madjare pobijemo.“

Ti vedni boji zoper nas in naše pridobitve z orožjem obrekovanja ne morejo med nami in med občinskim mnenjem nič druziga storiti, kakor savest, de ni pravnih vzrokov, ki bi zamogli našo dobro pravico potresti in de se naši sovražniki hudobnih sredstev poslužujejo, ker jim poštenih manjka.

* Delavci in brodniki, ki so iz Pančeve in Szegedina prišli, pripovedujejo, de so unstran turške meje slišali topove grometi, in de sta dva broda s topovi proti Orsovi šla. Znabiti de se je v Bosni vstaja zopet unela in de si avstrijanska vlada prizadeva mejo bolj zavarovati.

Česka. V „Union“ se piše: Z veseljem vidimo, de se Nemci na Českem radi českiga jezika uče. Povsod skorej se spozna, kako potrebna jim je vednost češčine, iz več nemških mest se fantini v česke šole pošiljajo, v nemških šolah skerbe, de se češčine posebno uče. Ravno tako je tudi nemško mesto Mies sklenilo, de se mora češki jezik kakor redni predmet v šolah učiti.

Moravska. Pri postavljanju učiteljev v novovstavljene gimnazije se je na Moravskem pokazalo, de mnogo učiteljev manka. Deželno poglavarstvo je bilo toraj primorano, na vse tiste poziv razglasiti, ki se mislijo k učitelstvu oberniti, de bi učitelje kakor pomagavci nadomestili, in se naglo oglasili.

Ogerska. V Samogyi na Ogerskem so že skoraj vsi ljudje popisani, in ako bi ne bilo nekoliko častnikov, ki so se pri popisovanju vdeleževali, zbolelo, bi bilo že vse dogotovljeno. Naj bolj prav so naseljeni Čehi svojo narodnost naznanili, ravno tako tudi Horvatje; vse drugači je bilo to pri Nemcih, ker madjarski dobro govore, so vsi rekli, de so Madjari. Pri popisovanju je bil vedno dušni pastir priča, ker je bilo potreba večkrat v kerstne bukve pogledati. V Samogyi je ob času Zrinia mnogo Turkov ostalo, ki so svojo vero zatajili, imena pa stare priderżali, ako so bili ti Turki gerške vere, so jih za Slovane vpisali, če so bili pa katolčani, za Madjare.

Tuje dežele.

Iz Bosne se piše 10. oktobra v „Reichsztg.“: Telegrafiške naznanila, kakor tudi druge naznanila iz Zadra in Zagreba, kako reči v Bosni stoje, ali niso resnične, ali se imajo popraviti. Novica, de se je kolera v vojaškem ležišu pričela, je bila lažnjiva, in tudi zavolj tega škodljiva za Bosno, ker so gosposke na Dalmatinski meji že naprave delale, mejo zapreti, kar bi posebno občenju in kupčii škodvalo. Tudi to ni res, de je Omer paša z 40,000 vojakov v Krajno prišel; ako ničlo na desni preč vzamete, še preveč ostane. Od 140 topov, ki bi imeli Sarajevo v prah zdrobiti jih ima Omer paša vsih skupej le 34. Res je, de so bili vojaki večidel v keršanske hiše okvartirani, pa Omer paša je ukazal zdaj tudi turške hiše sprazniti, akoravno so „srbske nov.“ naznanile, de to koran prepove. Kristjani, v kterih so vojaki, so bili v druge hiše okvartirani, in ne bo jim treba pod milim nebam prezimiti.

Pri tej priložnosti ne morem opustiti, de bi ne opomnil, de take neresnične naznanila ogleduni mejnih poveljnikov pripovedujejo. Ti ogleduni, ki so zdaj celo nepotrebni, naznanijo kar se jim zdi, in kar slišijo, de plačilo dobe, ktero je, kakor se sliši, precej obilno. Oni večkrat nepotrebni šunder napravijo, kakor n. pr. ko je Omer paša z svojo armado v Bosno prišel. Tako se je iz Zadra naznanilo, de je Omer paša v Trebinje prišel. Ako na zemljovid pogledate, boste zapazili, de to mesto na meji Černogore leži, med tem, ko je bil Omer paša na avstrijanski meji pri Novem in Pridoru; take pomote so zlo čudne. Potem tudi ni v Novi z svojo armado šel, ampak je bil le osebno tam, de je terdnjavo ogledal.

2 bataljona begunov, ki sta bila iz začetka v Hercegovino namenjena, sta se zdaj v notrajno Turčijo napotila; drugi vojaki bodo namest njih v Hercegovino šli.

V Krajni so se že novinci nabrali, ki so ta teden prav mirno in v popolnem redu v Sarajevo prišli.

Na povelje Seraskiera se bodo deželne ceste popravile, de se bo zamoglo po njih voziti, in de se bodo umetni razposlali ogledovati, ako bi se kje živo srebro, ali zlato najdlo. Tudi sol, ktere je sila veliko, se bo kopala.

Nov vezir še ni na svoje meste prišel.

Vojaška vaja se je že pred mestam začela, te dni so streljali s kertačami. Streljaštvo je tako osnovano, kakor prusko.

Seraskier je ta petek c. k. general konsula Atanaskovića obiskal in je ostal pri njem pol drugo uro, kar se je Turkam silno čudno zdelo. Turkov se je sila veliko na cesti zbralo, de bi zdajniga vsemogočniga poveljnika Bosne Omer pašata vidili, ki je prišel v krasni obleki z velikim spremstvam, in ker so bili radovedni, kako dolgo de se bo pri kristjanu mudil.

Bil je ravno petek Čuma, dan molitve, zamerili so mu, de je ob 12 namesto v Giamo (mošeo) iti, pri gjavru bil. Med njegovim spremstvam je bil tudi Giopeka, ki je bil vodja v albanski vojski, pred kterim se je takrat tak strah razširal, kteriga je pa potem Omer paša zmagal, ki mora zdaj poleg konja svojiga zmagavca peš hoditi.

Nove politiške naprave se po deželi zlo počasi v življenje vpeljujejo.

Vojaki so v ležišu na goriču Gorica in se še niso v mesto vkvartirali.

Ruska. Iz rusko-bukovinske meje se piše: Rusi pripravljeni stoje jo naprej udariti, in z močjo bodál dvomljivi politiki konec storiti. Clo v našem kotu, na meji Galicie, Moldave in rusko-besarabskiga je živo gibanje. Pripoveduje se od vojakov, de se bodo naprej napotili, kvartiri za vojake so napovedani, in nekteri bataljoni so, kakor se govori, povelje dobili se bližej k meji pomakniti, in vedno pripravljeni biti za pot. Zavolj tega je že žitna cena zlo poskočila, ravno tako tudi ovsa in sená, in sreča je še, de ima še tursična moka, ki se v teh krajih tako zlo rabi, to leto tako nizko ceno.

Turška Serbska. 9. oktobra je prišlo v Belgrad 16 madjarskih begunov iz Carigrada, Bulgarskiga in drugih turških dežel. Nekteri tih so že amnestijo zadobili, za ktero so prosili, in se bodo toraj naglo v domovino podali, drugi upajo, de jim bo odpušeno in tega komaj pričakujejo, de se bodo zamogli kmalo za svojimi tovarši domú verniti. V Belgradu je vsih madjarskih begunov skupej 44, ki so z malo izjemo, v veliki nadlogi, vsi so taki, ki niso v Izlam stopili; med tem ko poturčenci žalujejo naj svojim prestopam in nič bolj ne žele kakor priložnosti najti, de bi zamogli pobegniti; al ostro so obstraženi. Prišli imajo turške potne liste. Tudi več poljcov je že pred nekterimi tedni v Belgrad prišlo; njih stan je še bolj žalosten kakor stan Madjarov, oni pa tudi tako na tihem žive, de se le malokdo na dan pokažejo; nekteri med njimi so tudi zboleli in v bolnišnici leže; vendar pa se ve de ni govorice, da bi jim bilo dovoljeno, se domu verniti.

Odperto pismo kmetam glede kolere.

(Konec.)

3. Sme hišni gospodar zdravnika odverniti, ako nepoklican k bolniku pride?

Odgovor: Tako ravnanje bi ne kazalo samo nezaupnosti in sirovosti, kar zdravnik gotovo ne zasluži, temuč je tudi nepostavno, on ima pravico v hiši bolnika obiskati; on sme po postavi tirjati, de ga k bolniku puste.

4) Se sme takrat, ko je v deželi kolera, na božjo pot iti, skesana serca pred Bogam izliti, in odpušanje grehov si zadobiti?

Odgovor: Pobožni duh časti vsakiga; v takih primerlejih, bi pa kaj taciga odsvetoval. Ker na božji poti se snidejo vsake sorte ljudje iz raznih krajev, treba je večkrat z mnogimi skupej prenočiti pod eno streho, in na tako vižo se zamore bolezen v zdrave kraje zanesti, kar se je že večkrat zgodilo. Ko je nevarnost pretekla, boste toliko bolj veseli svojo obljubo dopolnili. Doma si pa dobre dela ljudoljubja nabirajte. Nikdar ne bodo žertve za vsaki ga bližnjiga Bogu bolj dopadljive, kakor ravno ob takih časih.

5) Tirja se od nas, de naj trupla svoje žlahte brez zvonenja, godbe in drugih navadnih slovesnost v tacih časih pokopujemo; in vendar je to poslednja čast, ktero jim skazujemo. To tirjanje je gotovo grenko, ako to vbogamo, smo nehvaležniki.

Odgovor: To tirjanje gotovo ni samovoljno, ampak postave tako ukažejo. Postava je pa zlo modra, ker skerbí za zdravje vsih prebivavcov. Vedni strah, kteriga klenkanje napravi, pretrese človeka in ga tako bolezni bolj podverženiga stori; zavolj tega je to prepovedano. Potreba in občna vbogljivost brez razločka stanú in premoženja te zapovedi, bo vas gotovo nehvaležnosti oprostila.

6) Kaj hočemo z oblačili, odejo, perilam itd. storiti, kteriga so nam umerli zapustili?

Odgovor: Upam, de boste tako previdni, te reči pod milim nebam prezračiti in jih očediti. Še boljši je pa, de posamezne v peč denete, ko ste ravno kruh iz nje pobrali. Ta gorkota zamore vso škodljivost razdjati. To je naj boljši ravnanje, obleko očistiti, kar vsak kmet stori, ako mu kdo garje v hišo prinese.

7) Kaj je početi, ako tujce ali popotnike v našem kraju naenkrat kolera napade?

Odgovor: Vi mislite namreč, kje jih boste pod strebo vzeli; ki za gotovo vem, de ste tako ljudoljubni, de jih ne boste naprej poslali, ali samih sebi prepustili. Zato smo že poskerbeli, v ta namen se je izba v občinski hiši napravila, plačana strežeta sta se postavila, de bosta tudi tujcu in zapušenimu v pomoč.

8) Ako kdo v hiši za kolero umerje, kaj je početi?

Odgovor: Jasno je, de se morajo rujuhe in odeja, ki je navadno mokra, na veter obesiti, de se posuši, slama se mora iz postlje vzeti in z drugo napolniti, v izbi večkrat pokaditi. Merlič se nese, kjer je dobro preskerbljena mertvašnica, v kteri se kuri in človek čuje, vanjo, ali če tega ni, v kamro ali vežo, in se tam tako dolgo pusti, dokler je zdravnik ki ga pride pogledat, ukazal ga zakopati. Te staniša se pa morajo po zimi zakuriti, ker bi se znalo primeriti, de je človek le na videz mertev.

9) Ako delamo daleč od doma, kjer je mnogo ljudi in ostanemo tu več poletnih mescov in si kak krajcar prihranimo, — čez dan delamo pod milim nebam, po noči spimo z mnogimi skupej v postavljenih kočah no tleh in nam bolezen žuga, kaj bomo počeli, se nevarnosti obvarovati? Bi bilo mar prav čez noč pod milim nebam ostati, de bi med tako množico ne spali?

Odgovor: Povsod, kjer je mnogo delavcov, so gotovo dile, bruni in slama, so tesarji in ključarji. Ako si prizadevate, se zamore v kratkem času več koč z streho in zapaham narediti. Ognjiše se kakih 50 stopinj od koče napravi de je ognja varna. Zoper to se gotovo ne bodo tisti, ki so vas za delo najeli, pritožili, ker je tudi zanje koristno, de so delavci zdravi. Ravno tako važno je pa tudi skerbeti za nekoliko boljši jed, kakor jo delavci po navadi imajo. Vsaj dvakrat na dan naj vsak nekoliko juhe vžije, ki naj se v kotlih za vse skupej skuha. Ako bi na tako vižo tudi kak krajcar manj prihranili, boste pa saj zdravi ostali.

10) Sme mati, ktero je kolera napadla, še svojiga otroka dojiti?

Odgovor: Ne le, de se mleko naglo posuši in toraj tega ni mogoče, ampak otrok bi bil tudi v nevarnosti zboleti. Kaka soseda naj v tej reči pomaga.

11) Ako nosečo ženo kolera zgrabi, kaj je storiti?

Odgovor: Na vsako vižo je pervo naglo po zdravnika iti, ki mora po postavi ravnati. To mora vsakimu posebno pri sercu biti.

To je resnični svet vašiga prijatla na kmetih.

(Wien. Bote.)

LEPOZNANSKI LIST.

Trije bratje.

(Narodna pripovedka. Spisal Janez Valjavec.)

Bili so trije bratje, ki so od svojiga očeta vsaki pol mernika denarjev podedovali. To zve bogat, sile skop gospod. Tolikanj so ga ti denarji mikali, de se en dan h tim trem sinovam napoti. Kako de jih bo za denarje zvil, se že vnaprej prav serčno veseli. Pride do imenovanih bratov. Ravno stern so želi. Pokliče nar staršiga zmed njih k sebi ter ga prijazno nagovori: „Slišal sim de so ti oče pol mernika denarjev zapustili, veš kaj? Pojdi k meni služit, jez ti jih bom še pol mernika dal, de jih boš cel mernik imel. Samo to ti povem, ako boš prej jezin kot jez, denar zapadeš. Tako dolgo boš pri meni, de bo eden jezin: Boš ti prej jezin, jih ti zapadeš, ako jez, jih jez zapadem. Napravil ga je skopuh de mu obljubi priti. Koj ko pride, mu na polje proso sejat veli. Sonce je bilo silno vroče, neusmiljeno ga je peklo, ker se je že malo sonca iznavadil od kar je obogatil. Ves nevoljen pride. Nu, ali si vsjal? Sim, mu odgovori. Ako bi mogel še enkrat v taki vročini sejati, raji vse popustim koj danes, mu verh tega ves nevoljin reče. Pa ne de bi bil jezin? Kdo bi ne bil jezin v taki vročini celo jutro na polji biti, ako mu še treba ni. — Si že zapadel denarje, zdaj si le drugod službe iši, ako ti denarji ne diše; pri meni si že doslužil. Od jeze ves omamljen jo mora iz grada potegniti — de je še svoje denarje zgubil — to ga je čez vse peklo. Zopet ga začno denarji mlajšiga v oči bosti, tudi te moram dobiti si misli. Ko perviga, ravno tako druziga napravi. Tudi ta mora proso sejat iti. Vseje ga. Ko domu pride ga gospod pobara če ga je vsjal. Hlapec mu poterdi. Zdaj pa pojdi in vse od kraja poberi. Kaj si le ne domislite, kako ga pač pobrati morem ker je tako drobno. Mar mi kaj drujiga delati dajte. Kaj ne, ti si jezin, de si tako zmislim, ga gospod vpraša. Zlodej vunder kdo bi se vunder nad takimi neumnostmi ne jezil, vas vprašam. Ljubi moj! ti si že pri meni doslužil, le iši si drugod službe, denarje si verh tega še zapadel z svojo jezo, grajšak njemu beseduje. Zdaj jo še k tretjimu pobere in ga ravno tako misli nabasati kot je te dva bil; tode desiravno sta ga brata neumniga mislila, je bil vendar bolj prebrisan kot ona dva oba. Ko se pogojita mu reče imenovani brat: Pol mernika je premalo, še uni mernik mora zraven biti ki sta ga brata pri Vas pustila. Dovoli mu, za kar ga je nagovoril: Gotovo mernik boš dobil, ako bom jez prej jezin kakor ti, mu gospod reče. Še ta mora iti proso sejat. Ker je vedil, de ga bo mogel potlej pobrati, si na koncu njive jamo skoplje in žakelj va-nj dene. Potim jo domu pomede. „Zdaj ga pa poberi“ mu zopet gospod zavkaže. Gre na polje in vzame žakelj iz jame. „Ti si pa že malo bolj pametin,“ si misli gospod sam pri sebi, se ti pa kaj gorkejiga poiše. Zdaj boš pa krave v brezje gnal, mu gospod veli. Ko že nemalo časa pase, ga jame dolg čas treti. Kar jo primahajo trije kupci k njemu. Krave nam prodaj, ga eden zmed njih nagovori, ker jih imaš toliko. O kaj če jih le kupite, vse prodam, kolikor jih imam. Samo en rep si zgovorim, en rep bo moj. Kmalo so za vse naredili in naštejejo mu denarje. Ko kupci s kravami odidejo, berž v bližnjo brezo spleza in omenjeni rep na vejo priveže. Potim je šel domu, si misli, če bo kaj po kravah vprašal bedak, mu bom rekel de so v nebesa ušle, samo ena je v znaminje de so res v nebesa ušle, rep v brezi popustila, in potim ga vlečem v brezje, ako se mu bo iti poljubilo, če mi neverjame. Ko to gospodu naznani, se je ta šembrano kislo deržal, tode reči ni smel nič na to. Drugi dan mu prešiče na močvir gnati veli. Tudi vse od kraja proda, samo rep od vsasiga si naprej zgovori. Zopet denarce vleče. Kupci pete odtegnejo on pa repe v tla zabijati jame. Zopet jo je dobro gospodu vkrenil. Domu pridši z žalostnim glasam k gospodu tako govori: Spreljubi gospod! vsi prešiči od kraja so mi v tla všli, samo repe še iz močvirja vun mole. Pojdite z menoj de vsaj morebiti še ene rešiva. Vlečeta, vlečeta, vlečeta, ali vsak se jima spuli. Žalosten in truden se gospod domu poda. Zdaj še le mu dobro začne po glavi šumeti, kako se bo ta reč izšla. Škoda taka velika — pa mi še veči žuga, kaj bo — kaj bo! Te in take misli ga obhajajo. Berž ga zopet od doma s šenico v mlin pošle, ter mu počakati veli de se izmelje. „Potlej jo pa domu pelji mu prav na serce položi. Mlinar zmelje, on pa moko na svoj dom vleče. Prazin pride na grad. Nu ali je že doma moka, ga vpraša žalostno. O že davnej, Mati že bratama gotovo iz nje žgance kuhajo. Zopet se vstraši. Jojmene! jojmene, ob vse bom, ob vse — jame klavernovati. Kako bi se pač iz pota spravil? Berž hiti kuharco vprašat, ker si misli, de ga ona bo gotovo iz te silne zadrege zmotala. Začne ji pripovedovati kako blizo pogina je že poldrugi mernik denarja, ker jeze se več zderžati ne more. Dajte mu dajte puško, ki je že sedem let nabasana, de jo izsterli, puška se bo izletela in on se bo gotovo vsmertil. Tole se bo tako naredilo: V vertu je lepa hruška, katera je letas zlo polna. Vi mu rečete de naj stražit gre ker so jeli jo ljudje obirat hoditi. In če na trikrat „kdo je“ nič odgovora ni, naj brez skerbi ustreli. Gotova smert ga čaka. Na hruško bom pa jez šla, mene gotovo ne zadene ker ni s kroglo basana, on pa brez vse skerbi pade. Dobro, dobro, odgovori na to gosgod. — Že je na straži zvečer hlapec, komaj čaka de bi kaj prišlo. Še eno kroglo bom v cev djal, bo saj bolj gotova smert, gospod je morebiti premalo vanjo djal, ker je taki skopuh. Ko zabija kroglo se priplazi kuharca v vert, ter se počasi na hruško spravlja. Ko začne na hruški šumeti berž pogleda kaj de je. Kar zapazi osebo na nji, ki že hruške obira. Na muho je dene, zabliska se — tresk — kuharca je mertva v kervi na tleh. Berž gospodu naznanit gre. Gospod vstane in gre s svetilnico gledat ali je res mertva. Zlo se je prestrašil, ko kuharco že merzlo v kervi najde. Veliciga straha celo nič ni oči stisnul. Še le drugi dan zvečer k hlapcu pride. „Nocoj mi moraš tako posvetiti, de mi še nikoli nisi tako, kadar se jez domu pripeljem. Ob enajsti uri sim doma, le skerbi de mi lepo posvetiš“, zavkaže gospod z gromečim glasam osupnjenimu hlapcu. Čakaj, jez ti bom posvetil, de me boš vesel, sam pri sebi pravi. Ob pol enajstih grad na vsih štirih voglih zažge. Od daleč se že vidi kočija, ki ravno ob enajsti uri derdra. No, gospod ali vam nisim lepo posvetil, pravi hlapec gospodu? Strela te ubi. Gospod! saj ste mi zavkazali posvetiti de vam prej še nikoli nisim tako; drugači ni bilo mogoče, de sim grad zapalil. Pa ne de bi bili jezni? Ali je kje človek ki bi se mogel jeze zderžati, krave si mi zapravil, prešičev nimam, kuharco si mi vsmertil, zdaj mi pa še grad zapališ.“ „Dva mernika denarja semkej, zakriči hlapec, de se gospod po celim životu trese. Zdaj saj veste de tudi kmetice sin vsaki nima ajdovice v glavi, in de se ne da vsaki koj kot bi mahnil preslepiti če ravno je iz kmetov. — Dati mu jih je mogel.

Pripovedka od Glasan-Boga

(Dalje.)

Kralj Matjaž je med tem zastavo zmage postavil in od svojih žlahtnih vošila in zdravice prejemal. Sovražnik je zginil in brez dvombe, se je zdelo pobegnil; v taboru je vrisk in veselje; zguba ja majhna, kot še nikdar v poprejnih bojih. Žlahtni zapusti kralja, on ostane sam in stoji zamišljen pred šotoram. Vojaško delo je bilo dovršeno, mislil je zdaj na svojo drago na Katrica iz krasniga grada. Pa ta misel ni imela danes zanjga, veselja, marveč ga je obtežila in mu z neizrečeno otožnostjo dušo navdajala. Zdajci prileti proti njemu golobica, krotka kot nedolžno dete in bela kot sneg na planini. Z nezmirno hitrostjo ferčí trikrat okoli šotora in hoče tudi v četerto ferčati. Pa jezno se Matjaž nanjo oberne rekoč: Ne skušaj se z mano v hitrosti in ne zabavljaj; hitrejši kot šotor obletiš, sim jez na Turke priletel in hitrejši kot tvoje perutnice je moja pušica, ki bo tvoje serce zadela. Golobica se vsede verh šotora in pravi: Ne strelaj ne, silni Matjaž, prišla sim ti sporočit, prišla ti povedat, de so Turki po tvojo Katrico prišli

Kraljica ti je vgrabljena
Kraljica ti je vplenjena

Golobica leti proč in Matjaž stermi, kakor de bi se bil na vekomaj raju odpovedal. Trikrat pade v medlevce in trikrat plane kviško in sablico proti beli Turčii povzdiga. Pa v četerto skoči na šarca in šarc ga nese čez sedem rek in sedem gora in ga prinese v sedmih dneh v belo Turčijo. Tu je stala košata visoka lipa, nekdaj slavenska last, pa turška zloba je njeni krog v igrališče in njeno senco v plesiše premenila. Semkej so Turki Katrico pripeljali in paša jo prosi in se ji prilizuje, de bi mu raj dovolila in se z njim okoli lipe sukala. Njeno oko, ji pravi, je mileji kot mila danica in staji kot okus sedmiga nebeza je tisk njene ročice. Pa ona ga ne čuje, marveč gleda otožno v deljavo, tje proti tistim deželam, kjer njeni ženin kraljuje. Zdaj prihaja čez goro jezdec in jaha naravnost na plesiše h košati lipi. Vse osupnene rajde postanejo, na lipi ni petja tic in pod lipo ni šumenja plesavcov. Jezdec da zlat za plesiše, da drugi zlat za deklico, ki je nar manj zala in da tretji zlat na voljo in zbiranje. Zbere si Katrico, ji podá roko in se zaverti okoli lipe. Pa na uho ji reče: Matjaž je pri tebi, Matjaž te bo rešil in na šarca vzel. Bom sekal na desno, se pripogni na levo in ko maham na levo, se oberni na desno. Katrica zavriska in se ga terdno oklene. On jo rahlo vzdigne in v hipu sta Matjaž in kraljica na šarcu in šarc razume, koga nese in derja na tok in skok čez dole in stermóle iz bele Turčije.

Matjaž nam je Savo prestopil, Matjaž nam je Katrico vzel! gromi druhal Turkov in tavžent zlatov obeta paša tistimu, ki bi ga vhitil. Sto trum dere za Matjažem in paša je perví ki ga dohiti; pa dal je tudi pervi glavo in dušo. Matjaž seka na desno in seka ne levo, Katrica pa se na levo in desno pripogje. Kakor snopje na dolgi njivi leže pobiti Turčini; z merliči je pokrito vse od reke Morave do zelenkaste Save. Šarc je že vtruden, pa ko Savo pokusi, poskoči vnovič in v treh skokih je reka prebrojena. Unkraj ima kovač svojo kovačnico. K njemu stopi Matjaž, ga poprosi in mu reče: „Izbosi mi šarca in oberni mu podkve na robe, zlatov sto ti podam; sred Save so že Turki, moja sablica je pa že skerhana.“ Kovač oberne šarcu podkve, pa ko mu je Matjaž z levo zlate dajal mu je z desno že glavo proč jemal. Šarc zadirja naprej, sled pa kaže nazaj. Turčinam se zdaj um zmede in mogli so oberniti in svoje brate pokopat iti. Matjaž ima zopet Katrico in nobena meglica ne omrači obnebja zakona. Le to žali kralja, de se mu ne rodi deto in dedič njegove slave iz njegoviga prestola in de bo po njegovim smerti krasno kraljestvo tujiga gospodarja dobilo. Pa kar mu nebo po ti strani odreče, mu nekoliko po drugi namesti: Matjažev rejenček — mladi Matiček je kralju in tudi kraljici toliko veselja delal, de sta ga ona dva prav kot svojiga otroka ljubila in dostikrat pri njem pomanjkanje lastniga deteta pozabila. Tak bister je bil njegov um in tak modra njegova glava de ga je pridno o vladnih rečeh podučeval. Pa Matiček je imel tudi pobožno, popolnama Bogu udano serce, ki ga je zmiram bolj od posvetniga vleklo in v duhovski stan mikalo. Kralju je sicer žal, pa ga vender ne ovira, marveč mu tudi tukej po moči pomaga. Matiček postane, še ne dvajset let star, duhovnik in živi tudi kot duhovnik v pravim pomenu besede. Vedno je bil mlajšim v izgled in clo stareje je njegovo vedenje spodbadalo. Njegovo prigovarjanje je bilo ljubezen, njegovo opominovanje hladivno olje, njegovo svarjenje tako kot grom na gori Sinai. Kjer je bilo vse drugo zastonj, se je vendar kamnitno serce grešnika o gromenju njegove besede rastopilo in na pravo pot povernilo. Zato je pa tudi nebo že tu njegove zasluge počastilo. Več ni bilo človeške jedi zavžiti in zemeljske pijače pokusiti; ampak angelj iz nebes mu je nosil vsaki večer mano iz raja in piti iz tretjiga neba.

(Dalje sledi.)

Telegrafiško kurzno naznanilo deržavnih pisem 22. Kozoperska 1850.

Deržavne dolžne pisma po	5	od 100	(v srebru)	94 1/4
» » » »	4 1/2	» »	»	82 7/4
» » » »	4	» »	»	73 3/4
Obligacioni avstrijanskih pod in nad Anizo, českih, moravskih, silezkih, štajarskih, koroških, krajnskih, goriških in dunajske višje kamorne uradnije.	po 4	od 100	—	gld.
	» 2 1/2	» »	50	»
	» 2 1/4	» »	—	»
	» 2	» »	40	»
	» 1 3/4	» »	—	»

Bankne akcie po 1160 gold. v srebru.

Dnarna cena 22. Kozoperska 1850.

		V dnarju
Cesarskih cekinov agio	(od 100 gold.)	25 3/4 gld.
Srebra	» » » »	18 1/4 »

Odgovorni vrednik: *B. Potočnik.* — Založnik in tiskar *Jožef Blaznik.*